

62 שבאופן זה ודאי הקרקע מקודשת והעבודה כשירה, וזבאן אחת
63 שניטלה **הכי קמיפעינא ליה**, כיון שעבודת המקדש צריכה להיות
64 עבודה כדרך שירות, ועבודה שלא כדרך הרגילה אינה קרויה
65 'שירות', האם בעומד בגומא דרף שירות כפך ועבודתו כשרה, או
66 אין דרף שירות כפך ועבודתו פסולה. משיבה הגמרא על שתי
67 הספקות. בגדלדה ובנעקרה: תיקו.
68 שנינו במשנה: קיבל הכהן את הדם ביד שמואל פסול, ורבי שמעון
69 מכשיר. הגמרא מבררת מה טעם המחלוקת: תנו רבנן, נאמר בפסוק
70 (ויקרא ד טז) 'ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח
71 העלה' וגו'. ודרשת הברייתא: **באצבע ולקח** - תיבת 'באצבעו'
72 בפסוק זה נאמרה על תיבת 'ולקח', היינו שלקחת הדם תהיה
73 באצבע, ומבואר לקמן (ע"ג) שכל מקום שנאמר אצבע אינו אלא ימין,
74 מלמד שלא תהא קבלה של דם הקרבן במזרק אלא ביד ימין. וכן
75 יש לדרוש **באצבע ונתן** - תיבת 'באצבעו' נאמרה אף על תיבת
76 'נתן' שבהמשך הפסוק, שהיא מצות וריקה, מלמד שלא תהא נתינה
77 - זריקת דם אלא בימין. אמר רבי שמעון, וכי נאמרה המלה ד'
78 במצות קבלה, והרי לא נאמרה בה יד, ולפיכך אי אפשר לדרוש
79 שקבלה צריכה ימין, אלא רק לגבי זריקה יש לדרוש **באצבעו ונתן**,
80 שלא תהא נתינה - זריקת הדם של חטאת אלא בימין. והואיל ולא
81 נאמרה יד בקבלה, לכך אם קיבל בשמאל פשר.
82 מתחילת דברי רבי שמעון, שאמר שרק אילו היה נאמר 'יד' במצות
83 קבלה היה מצריך בה ימין, נראה שמלשון 'אצבע' הכתובה בפסוק
84 אין ללמוד ימין, ורק מלשון 'יד' היה לנו ללמוד ימין. הגמרא מבררת
85 את טעמה: ועל רבי שמעון יש לתמוה, ממה נפשך, אי אית ליה
86 גזירה שוה ממצורע לעבודת הקרבנות, שבמצורע כתבה התורה
87 (ויקרא יד טז) 'ועל בזהו ידו הימנית וממנו נלמד לשאר מקומות שנאמר
88 בהם 'יד' שהכוונה לימין, ומזמנת כן אמר שאם היה כתוב לשון 'יד'
89 היתה הכוונה לימין, אם כן כי לא נאמרה יד בקבלה מאי הוה, והרי
90 היה לו לדרוש גזירה שוה במלה 'אצבע' הכתובה גם כן וגם
91 בפרשת מצורע, וללמוד מכך שקבלה צריכה ימין. ואי לית ליה
92 גזירה שוה ממצורע לקרבנות, כי נאמרה יד בקבלה מאי הוה - מה
93 היה מועיל אילו היתה התורה כותבת את המלה 'יד' בקבלה, והרי
94 כל המקור שהכוונה ביד' לימין הוא רק מהגזירה שוה. מתרצת
95 הגמרא: אמר רב יהודה, לעולם לית ליה גזירה שוה, וגם אילו
96 היתה התורה כותבת 'יד' לא היינו יודעים שהכוונה לימין, והכי
97 קאמר, וכי נאמר 'יד ימין' במצות קבלה להורונו במפורש שהיא
98 טעונה ימין, והרי כתבה התורה רק 'אצבע', והואיל ולא נאמר
99 בפירוש 'יד ימין' בקבלה אין מקור להצריך ימין. וממילא אם קבל
100 בשמאל פשר.
101 הגמרא דוחה תירוץ זה: אמר ליה רבה לרב יהודה, אי הכי שרבי
102 שמעון אינו טובר את הגזירה שוה, אפילו נתינה נמי יכשר עבודת
103 שמאל, שאינו יכול ללמוד מתיבת 'אצבע' להצריך ימין, ומדוע אמר
104 שזריקה טעונה ימין. ועוד, וכי לית ליה לרבי שמעון גזירה שוה,
105 והתניא, רבי שמעון אומר, כל מקום שנאמר בתורה 'יד' אינה אלא
106 ימין, וכן כשנאמר 'אצבע' אינה אלא ימין, ודאי שמהגזירה שוה
107 למד זאת. מתרצת הגמרא: אלא אמר רבא, לעולם אית ליה לרבי
108 שמעון גזירה שוה, וכשאמרה התורה 'אצבע' אכן הכוונה ליד ימין,
109 אך כוונת התורה במילה 'אצבע' לתנינה בלבד ולא לקבלה, והכי
110 קאמר, וכי נאמרה 'יד' בקבלה, והלא כתבה 'אצבע' בלבד ולא 'יד',
111 והואיל ולא נאמרה 'יד' בקבלה אלא 'אצבע', ואי אפשר לאחוז את
112 המזרק ולקבל בו את דם הבדחה בתפיסתו באצבע, אלא רק ביד
113 שלמה. על כרחך שאין כוונת התורה במלה 'אצבע' לקבלה שלפניה
114 אלא רק לזריקה הכתובה לאחריה ונעשית באצבע, ולפיכך אם קיבל
115 בשמאל פשר, שהרי לא נאמר בקבלה לא 'יד' ולא אצבע.
116 הגמרא דוחה אף תירוץ זה: אמר ליה רב סמא גריה דרב אשי
117 לרבנא, מדוע אמר רבא שצריך יד שלימה לקבלה ואי אפשר לקבל
118 באצבע, והלא איפשר דעביד ליה ו-שיעשהו און לשפת מזרק,
119 ויסקבל בה - ועל ידי אותו און מקבל את הדם באצבע, שתוחב
120 אצבעו לתוך האון, ונושא את המזרק ומקבל את הדם. ואם כן, תיבת
121 'אצבע' שבפסוק יכולה להתפרש גם על הקבלה, ומדוע לרבי שמעון
122 הקבלה אינה צריכה להיות בימין. מתרצת הגמרא: אלא אמר אביי,

1 וכל שני כתובים הפאין פאחד אין מלמדין - כשכתבה התורה דין
2 מסוים בשתי פרשיות שונות אי אפשר ללמוד מהן להלכה אחרת
3 בדרשה של מ'ה מצינו, ולכן גם כאן אי אפשר ללמוד מדין המיתה
4 שבזר ליושב. ואף למאן דאמר - לרבי יהודה הסובר ששני כתובים
5 הבאין כאחד מלמדין, כאן אין ללמוד מזה, משום שהפסוק המזיב
6 מיתה בשתינו נון, הנה ליה פסוק שלישי שיש בו דין מיתה בעובר על
7 איסורי כהונה, ושלשה כתובים הבאין כאחד לדברי הכל אין
8 מלמדין.
9 הגמרא דנה בדין החציצה בין רגלי הכהן לבין קרקע העזרה בשעת
10 עבודה: שנינו במשנה (לעיל טז) שאם הכהן עומד בשעת עבודה על
11 גבי בלים או על גבי בהמה או על גבי רגלי חבירו, פסול את עבודתו.
12 מבררת הגמרא: מנלן שחציצה בין רגלי הכהן לקרקע העזרה פוסלת
13 בשעת עבודה. משיבה הגמרא: דתנא דבי רבי ישמעאל, הואיל
14 ורצפה מקדשת לעבודה, וכן פלי השרת מקדשים לעבודה, לכן יש
15 ללמוד שמה בבלי שרת הדין הוא שלא יהא דבר חוצץ בינו ו-בין
16 הכהן לבין פלי השרת בשעת קבלת הדם, אף ברצפה לא יהא דבר
17 חוצץ בינו לבין הרצפה בשעת עבודה.
18 הגמרא מבארת מדוע כתבה המשנה דין חציצה בשלושה אופנים:
19 וצריכא, וצריכה המשנה להשמיענו את שלושת אופני החציצה,
20 כלי, בהמה, ורגל חבירו, וברווקא השמיעה דינים אלו בסדר זה, דאי
21 אשמעינן בלי, היינו אומרים שרק הוא חוצץ, משום דלאו מינא
22 דבשר נינהו - משום שכלים אינם מין בשר והרי הם מין בשאינו מינו,
23 ומין בשאינו מינו חוצץ, אבל עומד על גבי בהמה, דמינא דבשר
24 הוא, אימא לא חוצץ, ולכן כתבה המשנה שגם בהמה חוצצת. ואי
25 אשמעינן בנוסף לחציצת כלי גם חציצת בהמה, היינו מבארים
26 שעבודתו פסולה משום דלא מינא דאדם הוא, ונחשבת אצל רגלי
27 הכהן למין בשאינו מינו ולפיכך חוצצת, אבל בעומד על רגלי חבירו,
28 דאדם הוא, והרי הם מין במינו לרגלי הכהן, אימא לא חוצץ, ולכן
29 צריכא - הוצרכו שלשתם ליכתב חציצה הם.
30 הגמרא מביאה דין חציצה בעל אחרת: תנא, רבי אליעזר אומר,
31 רגלו אחת של הכהן נמצאת על הכלי, ורגלו האחת עומדת על
32 הרצפה כדינה, או שרגלו אחת על האבן המוטלת על הרצפה ואינה
33 מאבני הרצפה והעמידה עליה פוסלת לעבודה, ורגלו האחת על
34 הרצפה, רואין - בודקים את יכולת עמידתו, שכל שאילו נטל הכלי
35 ונתמל האבן יחא ככול לעמוד על רגלו האחת שעל הרצפה ועבוד
36 כשרגלו השניה באויר, הרי עבודתו פשוטה, שהרי הוא כעומד על
37 אותה הרגל, ואם לאו עבודתו פסולה.
38 הגמרא דנה בדין אבני העזרה שהתנתקו מחבורם לקרקע: פגי רבי
39 אמי, גדלדלה האבן מאבני העזרה ממקום חיבורה לקרקע
40 ומתנענעת לכאן ולכאן, ועמד עליה ועבד, מהו. מבארת הגמרא את
41 הספק: תיבא דאין דעתו לחזור ולתפורה למקומה, לא תיפגי לך -
42 אין לך מקום להסתפק, ודנאי חיינא, ששוב אינה חלק מרצפת
43 העזרה. אלא כי תיפגי לך באופן דרעתו לתפורה, מאי הלא נאמר
44 שבין דרעתו לתפורה, כבר עתה כמת דמתפורה דמיא - כמחוברת
45 למקומה היא, ואינה חוצצת, או דילמא השתא מיהא הא תלישא
46 - עתה על כל פנים תלושה היא, ולכך עבודתו פסולה.
47 הגמרא מביאה דעה אחרת מה היה ספיקו של רבי אמי: רבה זומי
48 (שם כהם) פגי לה הכי, פגי רבי אמי, נעקרה האבן לגמרי, ויצאה
49 ממקומה ונותרה שם גומא. ועמד הכהן בתוך הגומא במקומה של
50 האבן החסרה ועבד, מהו. מבררת הגמרא: מאי קא מיפעינא ליה -
51 מה היה צדיד הספק של רבי אמי, אם נאמר שספיקו היה האם יש
52 קדיש דף - כשקדש דוד את העזרה רחם את הרצפה העליונה קדיש,
53 ולפיכך כל שנחסרה אבן מאבני הרצפה חסר בקדושת אותו מקום
54 לעבודה, וכהן העומד במקומה של האבן החסרה עבודתו פסולה, או
55 דילמא עד לארעית דתהומא קדיש - קידש דוד את כל עומק
56 הקרקע עד לתחתית התהום, ואין חסרון אבן הרצפה העליונה
57 מעכבת את העבודה. לא יתכן שזוהו ספיקו, שאם כן מדוע הסתפק
58 דווקא בניטלה אבן אחת, ותיפגי ליה - והרי היה לו להסתפק מה
59 הדין כשניטלה רצפת כל העזרה כולה ועמד על גבי הקרקע ועבד.
60 ולכן מן ההכרח לומר שלעולם פשימא ליה דדוד עד ארעית
61 דתהומא קדיש, ולפיכך לא הסתפק באופן שניטלה כל רצפת העזרה

56 שבהולכת איברים כתובה כהונה, וְהִנֵּן (תמיד לא) בענין חלוקת
 57 הולכת איברי התמיד בין הכהנים, שהכהן שזכה בהולכת הראש
 58 והרגל הקרבים בראשונה, ואחז את הַרְגֵל שֶׁל יָמִין בְּיַד שְׂמאלוֹ,
 59 וְכִית עוֹדָה – צד הרגל שהופשט ממנו העור מופנה לחוץ – כלפי
 60 העם, והחך כלפי גוף הכהן, הרי שאין בה דין ימין אף שנאמר בה
 61 'כהונה', ומוכח מזה שיש צורך בשני המילים יחד כדי להצריך ימין.
 62 מתרצת הגמרא: [כִּי אֲמַרְיָנָן] שדי אם נכתב או 'אֲצַבְעוּ' או 'כְּהוֹנֵה'
 63 להצריך ימין, זהו דווקא בְּדָבָר הַמְעַבֵּב את הַכְּפָרָה, כגון בקמיצה,
 64 שאם לא עשאה אין לבעלים כפרה גם בדיעבד, וְדוּמְיָא דְּמַצוֹרֵעַ –
 65 כשם שבמצורע שממנו למדנו את הגזירה שזה מעכבת ההואה אם לא
 66 טהרתו. אבל הולכת איברים לכבש אינה מעכבת, שאפילו אם לא
 67 הקטרים כלל כיפר הקרבן על הבעלים, ולכך אינו נלמד ממצורע ואין
 68 צריך בו ימין.
 69 ממשיכה הגמרא ומקשה: וְהִי קִבְּלָה דְּכַתֵּב כְּהוֹנֵה, וְהִקְרִיבו
 70 בְּנֵי אֶהָרָן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם (ויקרא א' ה'), וְגַם דָּבָר הַמְעַבֵּב כְּכֹפֶרֶת
 71 הוּא, וְאֵף עַל פִּי כֵן תִּנֵּן (לעיל טו) 'קִבְּל בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל וְרַבִּי שְׁמַעוֹן
 72 מְכַשֵּׁיר', הרי שהכשיר רבי שמעון עבודת שמאל במקום שכתובה
 73 המלה כהונה. מתרצת הגמרא: רַבִּי שְׁמַעוֹן תִּרְתִּי בְּעֵי – אכן רבי
 74 שמעון חולק, ומצריך שיאמר בתורה גם אצבע וגם כהונה כדי לחייב
 75 עבודה בימין, וכיון שבקבלה נאמרה רק כהונה ולא אצבע אינה
 76 צריכה ימין.
 77 מקשה הגמרא: מִי בְּעֵי (וכי הצריך) רַבִּי שְׁמַעוֹן תִּרְתִּי, וְהִתְנִיָּא,
 78 רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִרְשֵׁי הַקְּרָבָנוֹת 'יָד' אֵינוֹ
 79 אֱלֹא יָמִין, וכן במקום שנאמרה המלה 'אֲצַבְעוּ' אֵינוֹ אֱלֹא יָמִין,
 80 ומבואר שלדעתו מלה אחת לבדה דיה כדי ללמוד ימין. משיבה
 81 הגמרא: אֲצַבְעוּ לֹא בְּעֵי כְּהוֹנֵה – המלה 'אצבע' אינה זקוקה למלה
 82 'כהונה' גם לדעת רבי שמעון, ודי בה לבדה להצריך ימין, כְּהוֹנֵה
 83 בְּעֵי אֲצַבְעוּ – ורק במלת 'כהונה' סובר הוא שאינה מספיקה לבדה,
 84 וצריכה שתהא המלה 'אצבע' עמה כדי לחייב ימין. מקשה הגמרא:
 85 וְאֱלֹא כְּהֵן לְמָה לִי – לדעת רבי שמעון שתיבת כהונה לבדה אינה
 86 מצריכה ימין לשם מה נכתבה כהונה במצות קבלת הדם. מתרצת
 87 הגמרא: המלה כהונה מלמדת שרק כאשר הכהן כְּבִיהוֹנֵה – לבוש
 88 בבגדי כהונה, כשר הוא לקבלה. מקשה הגמרא: וְהִי וְיָקָה – זריקת
 89 הדם בשאר כל הקרבנות חוץ מחטאת, דְּלֹא כְּתִבְ כְּהוֹנֵה אֱלֹא כְּהוֹנֵה,
 90 ובכל זאת תִּנֵּן וְרַק בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל, וְלֹא פְּלִיג (נחלק) רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 91 ועל כרחק מודה הוא שכהונה לבדה מצריכה ימין. מתרצת הגמרא:
 92 אָמַר אֲבִינִי, אכן מצינו דְּפְלִיג בְּכַרְיִיתָא על דין וריקה בימין, דְּתִנֵּיָּא,
 93 'קִיבֵל בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר, וְרַק בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל וְרַבִּי
 94 שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר', וטעמו כאמור לעיל, שאין די במלה כהונה לבדה
 95 להצריך ימין.
 96 הגמרא חוזרת לדון בדברי חכמים הסוברים שאו אצבע או כהונה
 97 מצריכים ימין. מקשה הגמרא: אֱלֹא כיצד ניישב הָא (דבר זה) דְּאָמַר
 98 רַבָּא על הפסוק שנאמר בטהרת מצורע (ויקרא יד יז) 'וּמִיָּתֵר הַשֶּׁמֶן וְגו'
 99 יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל הַתְּנוּךְ אֲזַן הַמִּשְׁחָה הַיְמִינִית וְעַל בְּהֵן יָדוֹ הַיְמִינִית וְעַל בְּהֵן
 100 רִגְלוֹ הַיְמִינִית, ומה שנכתבו שלושת מקומות אלו שיש להוות בהם,
 101 מיותרים בפסוק זה, ולכך דרש רבא שבאו המלים האלו לגזירה שזה,
 102 והיינו, 'יָד יָד' ממצורע לְקַמִּיצָה שתהא בימין, וְרִגְלוֹ רִגְלוֹ לְחִלְצִיָּה
 103 שתהא ברגל ימין, וְאֲזַן אֲזַן לומדים לְרִצְעָה שתהא באוזן ימין,
 104 וקשה, לְמָה לִי – לשם מה הוצרכנו ללמוד על קמיצה שתהא בימין
 105 מהגזירה שזה שבמלה יד, והלא מְהַחֲלֵל דְּרַבָּה בְּרַבִּי הֵנָּה נִפְקָא
 106 [יש ללומדה], שהרי בקמיצה נאמרה המלה כהונה. משיבה הגמרא:
 107 חֵד – לימוד אחד הוצרך לְקוּמֵץ – ללמד על עבודת הקמיצה עצמה
 108 שצריכה להיות בימין, וְחֵד ללמד על קידוש הקוּמֵץ בכלי שרת,
 109 שיאחזו כהן נוסף את כלי השרת בימינו, והכהן הקומץ יתן לתוכו את
 110 הקומץ. ואחיזת כלי השרת עליה להיות בימין דווקא.

1 לעולם שייך להעמיד את המלה 'אצבע' גם בקבלה, ולא בסברא זו
 2 נחלקו, אלא בְּמִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וְלֹא אַחֲרָיו קְמִיפְלִיג – מחלוקתם
 3 היא בכללי הדרשות, האם יש לדרוש את המלה הכתובה בפסוק גם
 4 עם המלים הכתובות לפניה וגם עם הכתובות לאחריה, או לא. ודעת
 5 רבי שמעון שמקרא נדרש רק לאחריו, ולכן אמר שהמלה 'אצבעו'
 6 שמשמעותה ימין עולה רק על ה'זנות' שהיא הזריקה, ולכך על
 7 הזריקה לבדה להיות בימין. ולחכמים מקרא נדרש בין לפניו ובין
 8 לאחריו, ולכן דרשו את המלה 'אצבעו' גם על ה'זולקח' שלפניה וגם
 9 על ה'זנות' שלאחריה, ולכך גם הקבלה וגם הזריקה צריכות להיות
 10 בימין.
 11 אבוי מביא דעה נוספת בסוגיית מקרא נדרש לפניו ולאחריו: אָמַר
 12 אֲבִינִי הָא – דבר זה ושיובא להלן דְּאָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
 13 מְפָקָא מְדַבְרֵיהּ וּמְפָקָא מְדַבְרֵיהּ – מוציאה הן מדברי אביו רבי
 14 שמעון והן מדברי רבנן, שחולקת על שניהם. דְּתִנֵּיָּא, רַבִּי אֱלֵעָזָר
 15 בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'אֲצַבְעוּ' בְּקִבְּלָהּ, וּבְנִתְיָהּ לֹא
 16 נֹאמַר 'אצבע', הדין הוא שהקבלה חייבת להיות בימין כיון שהמלה
 17 'אצבע' משמעותה ימין, ואם שִׁינָה בְּקִבְּלָהּ וְקִיבֵל בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל,
 18 אבל אם שינה בְּנִתְיָהּ – בזריקת הדם חזק בשמאל בְּשֵׁר. ודבר זה
 19 מצינו בפסוק שנחלקו בו רבי שמעון ורבנן לגבי חטאת יחיד (ויקרא י
 20 לו) 'וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאֲצַבְעוֹ וַיָּתֵן עַל קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלֶה,
 21 וסובר רבי אלעזר ברבי שמעון שתיבת 'אצבעו' עולה רק על
 22 הקבלה, ולא על הזריקה. ממשיך רבי אלעזר ברבי שמעון: וּבְקִבְּל
 23 מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'אֲצַבְעוּ' בְּנִתְיָהּ בְּלִבְדוֹ וְלֹא בְּקִבְּלָהּ, הרי דינו שאם
 24 שִׁינָה בְּנִתְיָהּ חזק בשמאל פְּסוּל, ואם בְּקִבְּלָהּ שינה וקיבל בשמאל
 25 בְּשֵׁר. מבררת הגמרא: וְהִיבֵן נֹאמַר אֲצַבְעוּ בְּנִתְיָהּ בְּלִבְדוֹ. משיבה
 26 הגמרא: דְּכַתִּיב בְּפִרְשֵׁי קְרָבָנוֹת הַמִּילואִים (שמות כט יב) 'וְלָקַחְתָּ מִדָּם
 27 הַפֶּה וַיָּתֵן עַל קֶרְנֵת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֲצַבְעוֹ, וְקָסַבְר רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי
 28 שמעון שְׁמִקְרָא נִדְרָשׁ רַק לְפָנָיו, וְלֹא לְפָנָיו פְּנָיו, ולכן ה'אצבעו'
 29 עולה על ה'זנות' שלפניו דווקא ולא על ה'זולקחת' האמור לפניו,
 30 וכן סובר רבי אלעזר שאינו נדרש לְאֲחֲרָיו, ולכן אינו דורש את
 31 ה'אצבעו' שבפרשת חטאת יחיד על ה'זנות' הכתוב מיד לאחריו.
 32 ומכאן למדנו שחולק הוא על רבי שמעון אביו ועל רבנן, וסובר
 33 שמקרא נדרש לפניו בלבד ולא לאחריו.
 34 לעיל (ע"א) נזכר שחיוב עבודה בימין נלמד מהמילים 'יד' או 'אצבע'
 35 ובגזירה שזה ממצורע. הגמרא דנה ומבארת את הלימוד ממצורע:
 36 אָמַר רַבָּה בְּרַבִּי הֵנָּה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר הַמְלָה
 37 'אֲצַבְעוּ' וְהַמְלָה 'כְּהוֹנֵה', הדינו 'הכהן' או 'הכהנים', אֵינָה אֱלֹא יָמִין
 38 – הכוונה בה שהעבודה לא תהיה אלא ביד ימין, והעובד בשמאל
 39 פסל. קָא מְלָקָא דְּעִתֵּין – היינו סבורים לומר שתִּרְתִּי בְּעֵינֵן – שצריך
 40 את שתי המילים הללו לצורך הלימוד, ורק בפרשה שכתובות בה
 41 שתיהן יחד עבודת ימין מעכבת, בְּדְּכַתִּיב 'וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת
 42 בְּאֲצַבְעוֹ', שכתובות בפסוק זה הן המלה 'כהן' והן המלה 'אצבע',
 43 וְיָרִיף – ולומדים זאת בגזירה שזה ממצורע, דְּכַתִּיב לגבי אהרת
 44 המצורע (ויקרא יד טו) 'וּמִכָּל הַכֹּהֵן אֶת אֲצַבְעוֹ הַיְמִינִית', הרי שנאמרו
 45 בו גם כהונה וגם אצבע וכתבה בו התורה במפורש שימין דווקא,
 46 ולמדנו מכאן לכל מקום בפרשיות הקרבנות שכתובות שתי מלים
 47 אלו יחדיו. מקשה הגמרא: וְהִי קְמִיצָה, דְּלֹא כְּתִיב כָּה אֱלֹא
 48 'כְּהוֹנֵה' וְאֵף עַל פִּי כֵן תִּנֵּן (מנחות ג) 'קִמֵּץ בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל', ומוכח שדי
 49 במלה 'כהונה' לבדה להצריך ימין. משיב רבא: אֱלֹא אָמַר רַבָּא, אכן
 50 אין צורך בשתי המלים יחד, אלא די אם נכתב או 'אֲצַבְעוּ' או
 51 'כְּהוֹנֵה' להצריך ימין.
 52 מקשה אבוי: אָמַר לִיה אֲבִי רַבָּא, הִי הוֹלֵכֵת אֲבָרִים לְכַבֵּשׁ
 53 דְּכַתִּיב כְּהוֹנֵה 'כְּהוֹנֵה' בפרשת עולת נדבה (ויקרא א' ג) 'וְהִקְרִיב
 54 הַכֹּהֵן אֶת הַכֵּל [וְהִקְטִיר] הַמִּזְבֵּחַ, וְאָמַר מֵר (לקמן לה) וזו – מה
 55 שנאמר בפסוק 'וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן' זוהי הוֹלֵכֵת אֲבָרִים לְכַבֵּשׁ, הרי